

Graudi jau sāk dīgt uz lauka

Zemās ražības dēļ ienākumi būs krietni mazāki nekā iepriekšējā gadā

Latvijā, arī Aizkraukles novadā, jūlija beigās sākās graudaugu ražas novākšana. Šogad tā ir sarežģīta biežo lietavu dēļ, bet iepriekš valdošais sausums to samazinājis uz pusi un pat vēl vairāk, salīdzinot ar citiem gadiem.

IMANTS KAZIŅUNS

Biedrība "Zemnieku saeima" informē, ka laikapstākļu ietekmē novērojams būtisks ražas samazinājums — vietām pat par pusi mazāka raža nekā pērn. Kombainiem uz laukiem vajadzēja būt jau iepriekšējā nedēļā, tomēr lietainā laika dēļ visi ražas novākšanas darbi iekavējās. Lielākā daļa lauksaimnieku kultūšanu sāka iepriekšējās nedēļas nogalē. Tā kā smilšainākos laukos rapsis un graudi nokalta, saimieki šos laukus šobrīd novāc pirmos. Uz stabili sausām dienām tuvākajā laikā nevar cerēt, tāpēc ir jāvāc raža ar paaugstinātu mitrumu, bet tas nozīmē lielus izdevumus kaltēšanā. Vērtējot kopumā, šis noteikti nebūs rekordraža gads — raža miežiem, rapsim un kviešiem ir par 30% zemāka. Bažas rada graudu iepirkuma cena, kas, salīdzinot ar pagājušo gadu, arī sarukusi par aptuveni 30%. Līdz ar to prognozēti būtiski zemāki ienākumi, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem.

Sausā vasara būs mazāk sāpīga

Neretas pagasta saimniecības "Ģēģeri" saimnieks JURIS PUNDURS garā sarunā neieļaužas un saka — cik ir, tik pietiek. Līdz jūlija beigām bija nokūlis aptuveni 300 ha kviešu, ap 20 ha ziemas miežu, un pašlaik par video ražību nevarot spriest. Lai arī šī vasara zemniekiem Latvijā ir izziņājumu pilna, Juris teic, tas nenozīmē, ka graudkopībai domātu teikt ardievas. "Tad neceltu kalti, nebūtu ņēmis kredītu. Nesūdzos, tik jāstrādā uz priekšu."

Ziemāji cietuši mazāk

ANSIS SALIŅŠ, Vietalvas pagasta saimniecības "Iesalnieki 1" saimnieks, stāsta, ka šajā Latvijā daļā, kur ir viņa lauki, veģetācijas procesi notiek vēlāk nekā, piemēram, Zemgalē. Kult sācijas pagājušās nedēļas beigās, svētdien strādājās rudzu laukā līdz pirmajai lietūsgāzei. Nokults vairāk nekā 10 hektāru. Turpmāk laikapstākļus lauku darbiem sola ne tik labus, nāksies ķert saulainās dienas. Kopumā par ražu lielu sūdzību nav. Tā ļoti atkarīga no augsnēs — smilšainākās vietās sausums darījis savu, bet vietās, kur vairāk minerālvielu, mitrāks, raža ir optimāla. Līdz ar to arī labība nogatavojas nevienmērīgi un, atsākoties lietainajam laikam, vietām sadzītas atzalas (dzinums, parasti labībai, kam attīstās ziedkopas, bet graudi

ŠIS NOTEIKTI NEBŪS REKORDRAŽU GADS — raža miežiem, rapsim un kviešiem ir par 30% zemāka. Līdz ar to prognozēti būtiski zemāki ienākumi, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem. Baibas Skabas foto

nepaspēj izeidoties — aut.). Tāpēc ļūlot kombaina mitruma mērītājs lēkā no 12% līdz 30%. Vidējais mitrums ir virs normas, ap 19%, un tas nozīmē, ka šajās dienās iedarbina arī kalti. Ja lietavas saglabāsies, ir risks, ka mazināsies vēl nenokulto graudu kvalitāte, kā arī var sākties to digšana. Ja uz priekšdienām laika prognozes būtu saulainākas, ar kultūšanu varētu nesteigties.

Ansis Saliņš saka, Latvijā joprojām nav progresējusī sējumu apdrošināšana, īpaši attiecībā uz laikapstākļu risku. Šogad, pabeidzot sējas darbus, apdrošināt sējumus pret sausuma risku vairs nevarēja, jo jau bija indikācijas, ka tas varētu iestāties. Par šī gada bilanci graudkopība savā saimniecībā Ansis teic, ka kop-savilkums ir diezgan pozitīvs. Minerālmēslus nopircis pēc iespējas vēlāk, kad cena tiem krita pa nedēļām. Iesējis dažādas kultūras, tajā skaitā tauriņziņus — pupas, kas augušas labi, kā arī no šīs vasaras sausuma mazāk cietuši ziemāji. Maz šogad sēti vasarāji, tikai pupas un zirņi, tāpēc īpaši sausa vasara būs aizvadīta "nesāpīgi". Maz platību apsēts ar rapsi. Tas cieta pavasarā salnās.

Stāstot par brāļa Vaira bioloģisko saimniecību, Ansis teic, ka viņš ie-sējis auzas, kas audzētas kā bioloģiskās un ir ar lielu perspektīvu. Sliktāka situācija tiem, kas apstrādā laukus konvencionāli. Agrāk sētas ir labi augušas, bet vēlāk sētajām ir mazs tilpummasa, kā arī jau izau-gušas atzalas.

Bija vērts nogaidīt pēdējo brīdi

Komentējot šī gada zemāko graudu iepirkuma cenu, Ansis Saliņš teic, ka to izraisījušas spekulācijas

jeb runas par to, ka Ukrainā izveidojušies pamatīgi graudu uzkrājumi, teju vienas gada ražas apjomā, bet pagaidām ir problēmas ar izvešanu. Līdz ar to ir bažas par produkciju graudu tirgū. Sava ietekme te arī Krievijai, kas gan izvedusi graudus no okupētajiem Ukrainas austrumiem, gan eksportējusi savu izaudzēto labību. Nēmot vēl šādas prognozes, graudu cena biržā pagājušās nedēļas griezumā nosvārstījās teju par 20%. Cena strauji uzlēca 24. jūlijā, bet jau nedēļas otrajā pusē nokrita. Ansis Saliņš saka, ka šādi lēcieni cieši saistīti ar ziņām no Ukrainas frontes. Savukārt produkcijai, ko ražo uz vietas Latvijā, izjēvliu cenu svārstības nav tik lielas. Piemēram, AS "Dobeles dzirnavnieks" šogad rudzus iepērk par aptuveni 200 eiro par tonnu, kas gan ir zemāk par pērnā cenu — 230 eiro par tonnu. Būtisks cenas samazinājums ir kviešiem — no 350 uz 250 eiro par tonnu. Vēl lielāks kritums ir rapsim. Te patiesos iemeslus esot grūti definēt. Viens no tiem ir degvielas cenas samazināšanās, prasības atceļšana par obligāto biodegvielas piejaukumu dīzeldegvielai. Līdz ar to mazinājies pieprasījums pēc rapša. Visā šajā ne tik pozitīvajā tendencē ir arī kas iepriecinošs — mazinājies minerālmēslu cena. Piemēram, tonna slāpekļa pagājušā gada aprīlī, maijā maksāja vairāk nekā 900 eiro, šobrīd tas maksā vairs tikai 340 eiro par tonnu. Vienīgā problēma ir liela laika nobīde, jo šobrīd kultū raža augsti ar dārga-jiem minerālmēsliem, bet graudu cena ir krietni zemāka. Te varētu rasties problēmas tiem zemniekiem,

Svarīgākais ir šobrīd novākt ražu no lauka, nevis domāt, kā to novākt sausāku. Šķiet, ka laiks zemniekus arī augustā negrasās lutināt, lietu sola visu laiku.

MĀRTIŅŠ DAUKSTS,
LAUKSAIMNIECĪBAS PAKALPOJUMU
KOOPERATĪVAS SABIEDRĪBAS
"LATRAPS" TEHNISKAIS
VADĪTĀJS

kuriem joprojām jānorēķinās par šiem minerālmēsliem.

Ansis Saliņš atzīst, ka viņu un citus zemniekus bažīgus dara šajā nedēļā plānotā zemkopības ministra Didža Šmita tikšanās ar Ukrainas pārstāvjiem par Latvijas ostu izmantošanu graudu transportam. No vienas puses, tas ir nepieciešams Ukrainai, lai valsti ieplūstu nauda. No otras puses, tas var radīt apgrūtinājumu graudu ražotājiem Latvijā. Ja Ukrainas graudus nevarēs operatīvi izvest no Latvijas, tie uzkrāsies ostās un nebūs vietas Latvijā nokultajiem graudiem. Latvijā joprojām ir liels elevatoru deficīts. Tiem, kuri līdz šim laikam uzcelti, ir pārāk maza kapacitāte. Līdz kāram arī vilcienu vagoni kalpoja kā noliktavas, bet tie iestrēguši Krievijā un nav piesaistāmi. Citādi būtu, ja kravas no Ukrainas Latvijā ienāktu pēc tam, kad šeit pabeigta kulšana.

Nekādu šķēršļu nav

UĢIS RUBENIS, Daudzeses pagasta zemnieku saimniecības "Ziediņi" īpašnieks, par ražas novākšanu saka, lietus traucē, turklāt pirmajam kultūjam kultūram ražības kritums ir vismaz 50%. Nākamajam tas varētu būt vēl lielāks. Neraugoties uz sliktu ražu un šī gada graudu iepirkuma cenām, jāspēj dzēst visas iepriekš uzņemtās saistības. Turklāt pērn rudenī izjēvliu cenas bija divas reizes augstākas nekā šobrīd. Lai zeme barotu daudzus gadus uz priekšu, lai laikapstākļi neradītu lielus zaudējumus, arī "Ziediņi" izvēlas daudzveidīgus sējumus, nestrādā lielās platībās ar monokultūram. Tagad, kulšanas sezonā, teju pie katra lauka jāpiebrauc ik dienu, jānovērtē, vai to var kult. Ir situācija, kad lietus skāris vienu no laukiem, bet pārējie palikuši sausi.

Šogad atšķirībā no citām sezonām labības lauki tikpat kā nav veldrējušies, līdz ar to ietaupās līdzekļi, kuri citkārt būtu jāizlieto augu noturēšanai un stabilizēšanai.

Vai arvien ekstremālākie laikapstākļi neliek domāt par nodarbošanās maiņu? Uģis Rubenis saka, pietiekami ilgi mācījies lauksaimniecību, tā sen ir ne tikai biznes, bet arī sirdslieta. "Katrai maizei ir garoza, tāpat kā katrai profesijai savas ēnas puses," atbildot saka Uģis Rubenis.

Tālāk uz Latgali skaitļi dramatiskāki

Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības "Latraps" tehniskais vadītājs MĀRTIŅŠ DAUKSTS stāsta, ka ziemas mieži pārsvarā ir nokulti un tos uz pieņemšanas punktiem tikpat kā neved. Pašlaik intensīvi pirmapstrādei ved rapsi. Zemgalē ražība rapsim ir salīdzinoši laba, līdz 4 tonnām no hektāra, bet graudiem — līdz pat 9 tonnām no hektāra. Jo vairāk uz Vidzemes un Latgales pusi, jo ražība pat uz pusi mazāka, lai gan mēdz būt arī labi rādītāji. Ievestie graudu mitrums ir augsts, piemēram, rapsim divas reizes virs bāzes — 16%, bet graudiem ap 20%. "Svarīgākais ir šobrīd novākt ražu no lauka, nevis domāt, kā to novākt sausāku. Šķiet, ka laiks zemniekus arī augustā negrasās lutināt, lietu sola visu laiku," saka Mārtiņš Dauksts. Jautāts par uzlabošanas iespējām jaunajai ražai, "Latraps" pārstāvis saka, Aizkrauklē uzlabošanas iespējas nav plašas, bet laikus komplektēs auto un dzelzceļa kravas transportēšanai uz ostu Rīgā. Runājot par graudu cenām, viņš saka, tās atgriezušās 2021. gada līmenī un ik brīdi reāģē uz Krievijas Federācijas prezidenta Vladimira Putina izteikumiem, piemēram, par graudu koridora iespējamo slēgšanu. ♦

MAF
Mediju atbalsta fonds

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par materiāla saturu atbild laikraksts "Staburags".